

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

І. С. Дрок, Б. О. Логвиненко, І. О. Луговий

**ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ОФІЦЕРА
ГРОМАДИ ТА ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДИ**

Науково-методичні рекомендації

Дніпро
2024

УДК 342.95 + 351.74

Д-75

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Дніпровського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 2 від 23 жовтня 2024 року)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

кандидат юридичних наук **Максим ОЧЕРЕТЯНИЙ** – заступник начальника ГУНП в Київській області, полковник поліції;
кандидат юридичних наук, доцент **Олександр РОЗГОН** – оперуповноважений 10-го відділу Управління протидії кібездлочинам в Дніпропетровській області Департаменту кіберполіції Національної поліції України, майор поліції.

Дрок І. С., Логвиненко Б. О., Луговий І. О.

Д 75 Взаємодія поліцейського офіцера громади та представників громади : наук.-метод. рекомендації / І. С Дрок, Б. О. Логвиненко, І. О. Луговий. Дніпров. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2024. 48 с.

Науково-методичні рекомендації містять правові засади взаємодії поліцейських офіцерів громади та представників громади, принципи, напрями, форми такої взаємодії. Окремо проаналізовано фактори, які впливають на характер взаємодії поліцейських офіцерів громади та представників громади. У роботі також визначені інноваційні інструменти такої взаємодії.

Призначені для здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, науковців, працівників Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України, поліцейських офіцерів громади та представників громадськості.

Автори:

*кандидат юридичних наук, доцент **Ірина ДРОК** – завідувач Науково-дослідної лабораторії превентивної діяльності та соціологічних досліджень Дніпровського державного університету внутрішніх справ;*

*доктор юридичних наук, професор **Борис ЛОГВИНЕНКО** – професор кафедри адміністративного права і процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ;*

*кандидат юридичних наук, доцент **Ігор ЛУГОВИЙ** – помічник Голови Департаменту забезпечення діяльності Голови Національної поліції України.*

© Автори, 2024

© ДДУВС, 2024

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Правові засади взаємодії поліцейського офіцера громади та представників громади	6
2. Принципи реалізації концепції «Community Policing» поліцейським офіцером громади	14
3. Напрями взаємодії поліцейського офіцера громади з населенням на засадах партнерства	24
4. Форми взаємодії поліцейського офіцера громади та представників громади	28
5. Фактори, що впливають на характер взаємодії поліцейського офіцера громади та представників громади	30
6. Інноваційні інструменти взаємодії поліцейського офіцера громади та представників громадськості	38
Список використаних джерел	46

ПЕРЕДМОВА

Одним із інструментів реалізації концепції «Community Policing» в діяльності поліції є проєкт «Поліцейський офіцер громади», запроваджений у 2018 році в Україні. Це потужний крок на шляху до організації єдиного безпекового простору, де кожна людина почуватиме себе захищеною. Його основна мета – забезпечити кожному територіальну громаду окремим офіцером, який не тільки працюватиме на території цієї громади, але й житиме там. Оскільки поліцейський офіцер громади є повноправним представником своєї громади (яка бере на себе частину фінансової підтримки його роботи), то й звітує він не тільки перед керівництвом, але й перед цією громадою. Головне завдання поліцейського офіцера громади – орієнтуватися на потреби місцевого населення, підтримувати постійний контакт з мешканцями, щоденно забезпечувати порядок на поліцейській дільниці, своєчасно реагувати на проблеми громади та запобігати вчиненню правопорушень.

Наразі триває впровадження проєкту «Поліцейський офіцер громади». У період дії правового режиму воєнного стану пріоритетами проєкту є побудова сталої співпраці з громадою для створення спільного безпечного середовища, інтеграція поліції в суспільство, задоволення безпекових потреб громадян, залучення до партнерства всіх зацікавлених сторін, ефективне та консолідоване вирішення локальних проблем громади. Станом на початок 2024 року проєкт «Поліцейський офіцер громади» реалізується в 749 територіальних громадах¹ (у 2021 році – 498 територіальні громади були охоплені проєктом², у 2022 році – 578³, у 2023 році – 749⁴) 23 регіонів. З метою надання якісних сервісних послуг населенню щодо формування та забезпечення безпечного простору відібрано з діючих поліцейських та підготовлено на базі закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання 1476 поліцейських офіцерів

¹ Звіт Національної поліції України за 2023 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/zvit_NPU_2023.pdf.

² Звіт Національної поліції України за 2021 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/Zvit_NPU_2021_.pdf.

³ Звіт Національної поліції України за 2022 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/%20D0%9D%D0%9F%D0%A3%20D0%B7%D0%B0%202022%20D1%80%D1%96%D0%BA_.pdf.

⁴ Звіт Національної поліції України за 2023 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/zvit_NPU_2023.pdf.

громад⁵. При цьому у 2021 році 875 таких поліцейських вже працювали у своїх громадах⁶, а у 2022 році їх кількість становила 1011 поліцейський⁷. За весь період своєї діяльності поліцейські офіцери громади доказали свою ефективність, отримавши близько 70% довіри місцевих жителів.

Сказане обумовлює актуальність теми даних науково-методичних рекомендацій, підготовлених на замовлення Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України (лист № СЕД-15641-2023 від 13.12.2023) на виконання п. 2.31 Плану проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт Дніпровського державного університету внутрішніх справ на 2024 рік, п. 2.1 Плану роботи Науково-дослідної лабораторії превентивної діяльності та соціологічних досліджень Дніпровського державного університету внутрішніх справ на 2024-2025 навчальний рік.

⁵ Там само.

⁶ Звіт Національної поліції України за 2021 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/Zvit_NPU_2021_.pdf

⁷ Звіт Національної поліції України за 2022 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/%20%D0%9D%D0%9F%D0%A3%20%D0%B7%D0%B0%202022%20%D1%80%D1%96%D0%BA_.pdf

1. Правові засади взаємодії поліцейського офіцера громади та представників громади

Ефективній реалізації принципу партнерства сприяє нормативно-правова база, яку утворюють відповідні джерела. Наразі відсутній окремий нормативно-правовий акт, який би регулював діяльність поліцейського офіцера громади. Відтак формально поліцейські офіцери громади несуть службу як дільничні офіцери поліції, закріплені за відповідною поліцейською дільницею. У своїй діяльності поліцейський офіцер громади керується тими самими документами, що й дільничний офіцер поліції. Аналіз правових підстав діяльності поліцейського офіцера громади дозволяє говорити про те, що такий поліцейський здійснює свою діяльність відповідно до положень таких нормативно-правових актів, як:

- Конституція України;
- Закон України «Про Національну поліцію»;
- Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків»;
- Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк»;
- Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»;
- Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад»;
- інші акти законодавства, нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України.

Проаналізуємо деякі з них.

Стаття 36 Конституції України: *«Громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і*

свобод інших людей»⁸. Відповідно, Конституція України запроваджує дозвіл на громадські ініціативи у різних сферах суспільного життя.

Закон України «Про Національну поліцію» визначає зміст принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства в діяльності Національної поліції України, у тому числі в діяльності поліцейського офіцера громади. Відзначимо, що поліцейський офіцер громади безпосередньо реалізує цей принцип під час виконання посадових обов'язків.

Стаття 11 Закону України «Про Національну поліцію»:

Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України⁹.

Стаття 88 Закону України «Про Національну поліцію»:

Взаємодія між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування

1. Керівники територіальних органів поліції повинні не менше одного разу на два місяці проводити відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування на рівнях областей, районів, міст та сіл з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням. На таких зустрічах обговорюється діяльність поліції, визначаються поточні проблеми та обираються найефективніші способи їх вирішення.

2. Керівники територіальних органів поліції з метою підвищення

⁸ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

⁹ Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 37.

авторитету та довіри населення до поліції систематично інформують громадськість про стан правопорядку, заходи, які вживаються щодо попередження правопорушень¹⁰.

Норма наголошує на формах взаємодії не тільки конкретного поліцейського офіцера громади з громадськістю, але й його керівників в Національній поліції з представниками громадськості.

Стаття 89 Закону України «Про Національну поліцію»:

Спільні проекти з громадськістю

1. Поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань.

2. Співпраця між поліцією та громадськістю спрямована на виявлення та усунення проблем, пов'язаних із здійсненням поліцейської діяльності, і сприяння застосуванню сучасних методів для підвищення результативності та ефективності здійснення такої діяльності.

3. Поліція надає підтримку програмам правового виховання, пропагує правові знання в освітніх закладах, медіа та у видавничій діяльності¹¹.

Стаття 90 Закону України «Про Національну поліцію»:

Залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських

1. Контроль за діяльністю поліції може здійснюватися у формі залучення представників громадськості до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських та до перевірки інформації про належне виконання покладених на них обов'язків відповідно до законів та інших нормативно-правових актів України¹².

Зауважимо, що під час дії воєнного стану громадський контроль за діяльністю поліції, визначений статтями 86-88 та 90 Закону України «Про Національну поліцію», не здійснюється¹³.

Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» також окремо визначає засади участі громадян в охороні громадського порядку і державного кордону.

Громадяни України відповідно до Конституції України мають

¹⁰ Там само.

¹¹ Там само.

¹² Там само.

¹³ Там само.

право створювати в установленому цим Законом порядку громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин.

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння Національній поліції та Державній прикордонній службі України, асоціації громадських формувань тощо¹⁴.

Стаття 3 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»:

Засади організації та діяльності громадських формувань

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону створюються і діють у взаємодії з правоохоронними органами, Державною прикордонною службою України, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, додержуючись принципів гуманізму, законності, гласності, добровільності, додержання прав та свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, рівноправності членів цих формувань.

Координацію діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону здійснюють відповідно місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Повсякденна (оперативна) діяльність таких формувань організовується, спрямовується і контролюється відповідними органами Національної поліції, підрозділами Державної прикордонної служби України.

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону не мають права займатися підприємницькою або іншою діяльністю з метою одержання прибутку.

Використання громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону України для виконання завдань, не

¹⁴ Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>.

передбачених цим Законом, забороняється¹⁵.

Стаття 9 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (витяг).

Основними завданнями громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону є:

- 1) у сфері охорони громадського порядку:
надання допомоги органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним і кримінальним правопорушенням;
інформування органів Національної поліції про вчинені або ті, що готуються, кримінальні правопорушення, місця концентрації злочинних угруповань;
сприяння органам Національної поліції у виявленні і розкритті кримінальних правопорушень, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від кримінально протиправних посягань; участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх¹⁶.*

Стаття 11 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону».

Форми і методи роботи громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону проводять свою діяльність під контролем органів Національної поліції, підрозділів Державної прикордонної служби України шляхом:

- 1) спільного з поліцейськими, прикордонниками патрулювання і виставлення постів на вулицях, майданах, залізничних вокзалах, в аеропортах, морських і річкових портах, у місцях компактного проживання громадян, розташування підприємств, установ, організацій, навчальних закладів, а також у місцях можливої появи порушників кордону в межах району, що контролюється Державною прикордонною службою України, прикордонної смуги; участі в забезпеченні охорони громадського порядку під час проведення масових заходів, погоджених у випадках, передбачених законом, з виконавчими органами місцевого самоврядування;*
- 2) проведення разом з прикордонниками огляду на маршрутах*

¹⁵ Там само.

¹⁶ Там само.

можливого руху порушників державного кордону, місць їх укриття, транспортних засобів, суміжної з державним кордоном місцевості з метою встановлення причин та умов перебування невідомих осіб;

3) участі у заходах правоохоронних органів, спрямованих на боротьбу з окремими видами правопорушень¹⁷.

Отже, окремі механізми реалізації принципу взаємодії поліції з населенням у профілактиці правопорушень закріплено у статтях 88-90¹ Закону України «Про Національну поліцію» та статтях 1, 3, 9, 11 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». Зокрема, керівники територіальних органів поліції зобов'язані систематично інформувати громадськість про стан правопорядку, заходи, які вживаються щодо попередження правопорушень, а для покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань, у тому числі й щодо профілактики правопорушень поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проєктів, програм та заходів, а також надає підтримку програмам правового виховання, пропагує правові знання в освітніх закладах, медіа та у видавничій діяльності (Закон України «Про Національну поліцію»). Слід відзначити, що в умовах воєнного стану обов'язок керівників територіальних органів поліції систематично інформувати громадськість про профілактичну роботу призупинено [¹⁸, с. 360].

Наведені нормативно закріплені механізми реалізації принципу взаємодії поліції з населенням актуалізують питання щодо підрозділів Національної поліції, які займають провідне місце у реалізації цього принципу. Науковці відзначають, що його реалізація здійснюється всіма поліцейськими, проте основні завдання мають покладатися саме на поліцейських підрозділів превентивної діяльності, які є найближчими до населення [¹⁹, с. 17]. Також наголошується, що взаємодію поліції та населення слід розглядати як основний принцип підрозділів

¹⁷ Там само.

¹⁸ Демський Н.В. Реалізація підрозділами превентивної діяльності Національної поліції принципу взаємодії з населенням у сфері профілактики правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 359-362. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-4/87>

¹⁹ Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Знач. твір.

превентивної діяльності Національної поліції України [20, с. 10], чи відзначається роль поліцейського офіцера громади (дільничного офіцера поліції) як основного суб'єкта взаємодії поліції з населенням [21, с. 188].

Так, Департамент превентивної діяльності Національної поліції України організовує та забезпечує виконання функцій поліції щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, загальної та індивідуальної профілактичної роботи, запобігання та протидії домашньому насильству, а також координує діяльність, надає організаційну та методичну допомогу головним управлінням Національної поліції, їх територіальним (відокремленим) підрозділам за напрямками службової діяльності: дільничних офіцерів поліції, протидії домашньому насильству, взаємодії з громадами та поліцейських офіцерів громади, превентивної комунікації, забезпечення та контролю масових заходів, підрозділів реагування патрульної поліції, патрульної служби поліції особливого призначення, поліції особливого призначення (крім підрозділів «КОРД»), конвойних підрозділів, підрозділів поліцейської діяльності (п. 1 розділу I, пп. 4 п. 2 розділу II **Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України**, затверджене наказом Національної поліції України від 27.11.2015 р. № 123²²). Крім цих підрозділів, управлінням превентивної діяльності головних управлінь Національної поліції підпорядковані відділи ювенальної превенції, які також слід віднести до підрозділів превентивної діяльності.

Серед цих підрозділів основні функції щодо профілактики правопорушень виконують дільничні офіцери поліції, поліцейські офіцери громад, підрозділи ювенальної превенції, реагування патрульної поліції, а також сектори протидії домашньому насильству (у структурі районних управлінь поліції ГУНП). При цьому лише дільничні офіцери поліції, поліцейські офіцери громад і меншою мірою підрозділи ювенальної превенції мають окремі нормативно-закріплені механізми

²⁰ Медведенко С.В., Рудой К.М., Волокітенко І.О. Взаємодія поліції та населення – основний принцип підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України. Key Issues Of Education And Sciences: Development Prospects For Ukraine And Poland: International Multidisciplinary Conference (Stalowa Wola, Republic of Poland 20-21.07.2018) Stalowa Wola, 2018. С. 10–13.

²¹ Майоров В. В. Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. Право і суспільство. 2020. Ч. 2. № 2. С. 185–190.

²² Про затвердження Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 27.11.2015 № 123; Про затвердження змін до Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 18.04.2019 № 377. URL: <https://www.npu.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-zmin-do-polozhennya-pro-departament-preventivnoyi-diyalnosti-nacionalnoyi-policiyi-ukrayini>.

реалізації принципу взаємодії з населенням, які визначені на рівні відомчих наказів.

Зокрема, наказ МВС від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад» визначає засади реалізації принципу взаємодії таких поліцейських з громадою. У закріпленій наказом Інструкції містяться норми щодо взаємодії поліції та суспільства. Безпосередньо розділ II Інструкції чітко визначає завдання поліцейського офіцера громади:

1) діяльність, що ґрунтується на принципі взаємодії з населенням на засадах партнерства та має на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності;

2) взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, населенням й утвореними відповідно до чинного законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку;

3) виконання завдань, спрямованих на дотримання прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;

4) вжиття заходів для взяття на превентивний (профілактичний) облік осіб, щодо яких здійснюється превентивна (профілактична) діяльність та внесення відповідної інформації до Єдиної інформаційної системи МВС;

5) співпраця з групами реагування патрульної поліції щодо застосування превентивних (профілактичних) заходів стосовно осіб, які схильні до вчинення правопорушень та/або перебувають на превентивних (профілактичних) обліках поліції;

6) інформування чергової частини органу (підрозділу) поліції в разі отримання від населення відомостей про осіб, які мають наміри вчинити кримінальні правопорушення або їх учинили, розшукуваних злочинців, осіб, які зникли безвісти;

7) організація та контроль діяльності помічника поліцейського офіцера громади, що полягає в плануванні роботи, наданні відповідних доручень та навчанні методиці й тактиці роботи на поліцейській дільниці, перевірці якості, повноти та об'єктивності складених ним матеріалів;

8) підтримання професійного рівня шляхом навчання в системі службової підготовки та самопідготовки;

9) здійснення досудового розслідування кримінальних проступків у

формі дізнання²³.

Особливостям взаємодії поліцейських офіцерів громади з громадою присвячено і Розділ III «Взаємодія з населенням» Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад, затвердженої Наказом МВС від 28.07.2017 № 650²⁴, на змісті якого буде наголошено згодом.

В інших підзаконних нормативно-правових актах, які регламентують функціонування підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України, як реалізовувати принцип взаємодії поліції з населенням не деталізується, в кращому разі лише наголошується на необхідності його дотримання. Такий стан підзаконного правового регулювання дозволяє підтримати думку окремих науковців, що у змісті відомчих нормативно-правових актів, якими врегульовано діяльність окремих підрозділів превентивної діяльності, недостатньо повно розкрито напрям взаємодії з населенням на засадах партнерства [²⁵, с. 9]. Тобто існує потреба у врегулюванні реалізації принципу взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства в окремому нормативно-правовому акті, основою для якого повинні бути апробовані концепції правоохоронної діяльності.

2. Принципи реалізації концепції «Community Policing» поліцейським офіцером громади

Одним із принципів діяльності поліції у статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» визначено взаємодію з населенням на засадах партнерства, відповідно до якого діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб. Для його реалізації використовуються нормативно-правові механізми, закріплені як на законодавчому, так і підзаконному рівнях, теоретичні концепції правоохоронної діяльності (найбільш поширена – «Community Policing»), а також практичні заходи взаємодії.

Спрямування реалізації цього принципу саме на профілактику правопорушень, попереджувальну діяльність поліції законодавцем

²³ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>.

²⁴ Там само.

²⁵ Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Знач. твір.

визначено відразу ж після розкриття основного змісту принципу у ч. 1 статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» – у частині другій наголошено, що планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад саме з метою профілактичної роботи – визначення причин та умов учинення правопорушень. Профілактичні аспекти реалізації цього принципу відзначаються й у наукових дослідженнях. На думку Б. О. Логвиненка та І. С. Кравченко, попередження та зменшення кількості правопорушень як обов’язку кожного члена громади, а не лише поліцейського, є однією з характерних рис взаємодії поліції та суспільства [26, с. 17], а Ю. А. Хатнюк та К. А. Гурковська проведення роз’яснювальної роботи для формування в населення правової культури, профілактики правопорушень, підвищення правосвідомості громадян відносять до складових частин основних напрямів, за якими відбувається взаємодія органів і підрозділів Національної поліції з громадськістю [27, с. 91].

Концепція «Community Policing», окремі положення якої останнім часом активно впроваджуються у діяльність Національної поліції України, апробована у багатьох країнах Європи та Америки [28, с. 420–423]. Хоча, як відзначають у наукових дослідженнях, термін «Community policing» на теперішній час не має єдиного визначення, у загальному вигляді його розуміють як правоохоронну діяльність, орієнтовану на громаду [29, с. 66] та як основу діяльності поліції у сфері охорони публічного порядку та профілактики правопорушень [30, с. 144].

Західноєвропейські дослідники визначають цю концепцію як філософію та організаційну стратегію, що ґрунтується на прозорому партнерстві, активному співробітництві між поліцією та громадою для більш ефективного визначення, запобігання та розв’язання проблем злочинності, подолання страху перед злочинністю, фізичними та

²⁶ Там само

²⁷ Хатнюк Ю. А., Гурковська К. А. Зміст та перспективи взаємодії поліції і населення. *Часопис цивілістики*. 2021. № 43. С. 89–93.

²⁸ Прокопенко О. Ю., Булатін Д. О. До питання щодо взаємодії з громадою під час здійснення превентивної діяльності поліцією в окремих країнах ЄС. *Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 листоп. 2020 р.)*. Харків : ХНУВС, 2020. С. 420–423.

²⁹ Бугайчук К. Л. «Трикутник вирішення проблем» як основна технологія Community Policing. *Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 21-22 серп. 2020 р.)*. Запоріжжя, 2020. С. 66–70.

³⁰ Данчул О. С. Концепції «Сервісна держава» та «Community Policing» – необхідні умови ефективного реформування системи МВС України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2018. Вип. 3. С. 140–148.

соціальними розладами і погіршенням умов свого району, з метою покращення якості життя всіх громадян [31, с. 5]. Вона передбачає, що: поліція та місцева громада відчувають спільну відповідальність за безпеку; поліція реагує на місцеві потреби й вимоги, які визначає громада; взаємодія і комунікація між населенням і поліцією є ефективною і приносить результати; застосовується індивідуальний підхід до вирішення місцевих проблем у взаємодії з населенням та відповідальними органами влади; співпраця спрямована на попередження правопорушень і наявний спільний план превентивної діяльності. Community Policing – це не ізольована програма або ж окреме поліцейське управління чи відділок, а підхід у щоденній роботі поліції, зокрема поліцейського офіцера громади³².

Отже, й українські, й закордонні дослідники відзначають важливість профілактичної складової у концепції «Community policing». Тобто її розглядають як модель «проактивної поліцейської діяльності», що орієнтована на превенцію правопорушень у співпраці з місцевою громадою, на відміну від «реактивної поліцейської діяльності», орієнтованої виключно на реагування на вже вчинені правопорушення [33, с. 67]. Крім того, ця концепція передбачає поліцейську діяльність, орієнтовану на вирішення проблем громади, організацію діяльності та залучення до прийняття рішень консультативних груп громадян, SWOT-аналіз та спільне планування.

Саме діяльність поліцейського офіцера громади є інструментом реалізації представленої концепції, адже вона спрямована на побудову сталої співпраці з громадою для створення спільного безпечного середовища; задоволення правоохоронних потреб громадян; інтеграцію поліції в суспільство; ефективне та консолідоване вирішення локальних проблем; залучення до партнерства усіх зацікавлених сторін; оцінку роботи поліції на основі дослідження рівня задоволеності громадян³⁴.

Безпосередньо реалізуючи принцип взаємодії поліції та громади, поліцейський офіцер громади у своїй роботі керується загальними

³¹ Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють з громадою. 2020. 48 с.

³² Взаємодія поліції та громади (Community Policing). URL: https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/com_pol.pdf

³³ Бугайчук К. Л. «Трикутник вирішення проблем» як основна технологія Community Policing. *Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 21-22 серп. 2020 р.)*. Запоріжжя, 2020. С. 66–70.

³⁴ Проект «Поліцейський офіцер громади». URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/737/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83.pdf

принципами діяльності поліції (статті 6-11 Закону України «Про Національну поліцію»). Ці ж принципи продубльовані у наказі МВС України від 28.07.2017 № 650. Зокрема:

Стаття 6. Верховенство права

1. Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

2. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини

1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або відсутня необхідність подальшого застосування таких заходів.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів до припинення таких дій та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування.

У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про вищезазначені факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності. У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних злочинів, вчинених

поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Стаття 8. Законність

1. Поліція діє лише на підставі, у межах повноважень та в спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

2. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази.

3. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України.

Стаття 9. Відкритість та прозорість

1. Поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України.

2. Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

3. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законами України.

4. Поліція може оприлюднити (поширити) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законами України.

5. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законами України.

6. Проекти нормативно-правових актів, які стосуються прав та свободи людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ.

Стаття 10. Політична нейтральність

1. Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від її політичних переконань та партійної приналежності.

2. Поліція у своїй діяльності є незалежною від рішень, заяв чи позицій

політичних партій та громадських об'єднань.

3. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, що мають символіку політичних партій, та проводити політичну діяльність.

4. Поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження в політичних цілях.

Важливо зазначити, що у підрозділах поліції не допускається діяльність політичних партій, рухів та інших громадських об'єднань, що мають політичну мету. Під час виконання службових обов'язків працівники поліції незалежні від впливу будь-яких політичних чи громадських об'єднань.

Тобто політична нейтральність поліції полягає в тому, що поліцейський під час виконання службових обов'язків повинен об'єктивно і неупереджено виконувати законні накази (розпорядження) осіб, яким він підпорядкований, та своїх особистих переконань; поліцейський не може демонструвати свої політичні погляди та вчиняти інші дії, що будь-яким способом можуть засвідчувати його особливе ставлення до певних політичних сил, партій чи блоків; не має права утворювати політичні партії, блоки та бути їх членом, брати участь у страйках та акціях громадської непокори. Крім того, поліцейському забороняється брати участь у передвиборній агітації. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, що мають символіку політичних партій.

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства (див. вище).

Стаття 12. Безперервність

1. Поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань. Кожен має право в будь-який час доби звернутися за допомогою до поліції або поліцейського.

2. Поліція не має права відмовити в розгляді або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиланням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня.

Зазначені принципи є загальними для діяльності Національної поліції, тому кожен поліцейський офіцер громади має їх дотримуватися під час виконання всіх видів завдань, які перед ним стоять.

Для того, щоб реалізація концепції «Community policing» стала більш ефективною і набула системного характеру, необхідно, щоб вона базувалася на додаткових однакових засадах – принципах. На думку Ю. Д. Кунєва, до основних принципів здійснення взаємодії необхідно віднести наступні: науковості; комплексності; правової впорядкованості; законності; публічності; плановості. До спеціальних принципів відносять: ієрархічності; функціональний; територіально-галузевий; норми керованості; цілеспрямованість; головної (основної) ланки; відповідності тощо³⁵.

Розглянемо характеристику деяких ключових принципів. Так, застосування *принципу законності* у взаємодії поліції та населення передбачає, що діяльність кожного з об'єктів охорони правопорядку і форми їх взаємодії повинні знаходитись у відповідному правовому полі і реалізовуватися відповідно до законів і нормативно-правових актів.

Принцип публічності означає: 1) участь громадян у діяльності Національної поліції і громадських формувань з охорони публічного порядку згідно з Конституцією і законами України; 2) гласність у діяльності Національної поліції і громадських формувань, що полягає у своєчасному, широкому та регулярному інформуванні громадян про свою діяльність, дійсний стан публічного порядку у суспільстві. Реалізація принципу гласності досягається за допомогою обов'язкових звітів управлінських органів перед населенням, доступності інформації про їх діяльність, обговорення найважливіших питань та рішень, що приймаються; 3) громадський контроль, у тому числі через засоби масової інформації, за основними процесами в охороні публічного порядку; 4) судовий контроль за дотриманням у процесах охорони публічного порядку конституційно закріплених інтересів суспільства, прав і свобод громадян.

Здійснення принципу публічності також передбачає залучення до боротьби зі злочинністю і попередження правопорушень офіційних осіб, урядових чиновників, керівників приватних організацій, адміністрації міст, керівників політичних партій, діяльність яких вважається більш ефективною з точки зору впливу на причини виникнення і зростання рівня скоюваних правопорушень. Вони здатні впливати на такі сфери, як загальна середня освіта, проблеми соціальної несправедливості, безробіття, організація вільного часу, матеріальна підтримка громадських формувань з охорони публічного порядку, безпекові ініціативи тощо.

³⁵ Кунєв Ю. Д. Взаємодія органів внутрішніх справ і громадських формувань з охорони громадського порядку як елемент державного управління у сфері правоохоронної діяльності. *Вісник ЗЮІ*. 2000. № 1. С. 108-112.

Важливим також є і *принцип плановості* – це один із принципів управління, який передбачає застосування планів у діяльності поліцейського офіцера громади. Інструкція з організації планування в системі Національної поліції України передбачає, що план основних заходів органу чи підрозділу поліції розробляється відповідно до пріоритетних напрямів роботи поліції і має такі розділи: преамбула; організаційні заходи; практичні заходи; взаємодія з громадськістю; взаємодія з органами місцевого самоврядування (для органів і підрозділів); діяльність у сфері міжнародного співробітництва (для апарату Національної поліції України); робота з кадрового забезпечення; фінансове, матеріально-технічне та ресурсне забезпечення.

Орієнтовний зміст розділів плану основних заходів такий:

преамбула містить стислі висновки з оцінки оперативної обстановки, аналіз основних проблемних питань у діяльності Національної поліції України та причин їх виникнення, а також основні завдання на період, що планується;

у розділі «Взаємодія з громадськістю, органами місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування» плануються заходи з питань:

- підготовки і виконання спільних з громадськими організаціями проєктів, програм та заходів, спрямованих на задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань;

- поширення правових знань в освітніх закладах, засобах масової інформації та у видавничій діяльності;

- висвітлення діяльності поліції в засобах масової інформації;

- проведення відкритих зустрічей з представниками органів місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування з питань діяльності поліції, визначення проблемних питань та шляхів їх розв'язання;

- інформування громадськості про стан правопорядку, заходи, які вживає поліцією з метою запобігання правопорушенням³⁶.

Заходи плану мають бути насамперед спрямовані на вирішення важливих питань підвищення ефективності боротьби зі злочинністю та охорони публічного порядку, які вимагають невідкладного розв'язання. Досягнення цілей і завдань, визначених планом взаємодії, обов'язково передбачає відповідну підготовку, виділення необхідних сил та засобів, їх правильну розстановку та використання, що досягається своєчасністю складання плану і доведення його до виконавців.

Взаємодії поліції та населення також притаманний і принцип

³⁶ Про затвердження Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України: наказ Національної поліції від 24.12.2015 №202. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>.

маневреності, або оперативності та гнучкості. Діяльність Національної поліції та її підрозділів підлягає плануванню, однак навіть найдосконаліший план не в змозі врахувати всі деталі взаємодії, передбачити вичерпний алгоритм узгоджених дій представників двох різних підсистем в умовах оперативної обстановки, що постійно змінюється. Все це спричинює коригування плану або будь-якого іншого управлінського рішення і, відповідно, регулювання системи, в ході якого й реалізується принцип маневреності. А це дає змогу більш ефективно використовувати сили, засоби, форми та методи, які є в розпорядженні учасників взаємодії.

Взаємодія означає узгоджене функціонування суб'єктів і тому передбачає *оптимальне використання можливостей взаємодіючих елементів.* Реалізація названого принципу окреслює попереднє вивчення та облік можливостей взаємодіючих суб'єктів, тобто специфіки функціонування, середовища, сил та засобів, які вони мають, а також прогнозування результатів їх діяльності. Для оптимального розв'язання спільних завдань громадські формування повинні бути в оперативному підпорядкуванні поліції.

Принцип пропорційної відповідальності за наслідки взаємодії характеризується з урахуванням певних основних підходів. Відповідно до одного з них передбачається встановити для усіх взаємодіючих суб'єктів рівну (солідарну) відповідальність за вирішення спільного завдання. Більш ефективним було б правило, відповідно до якого взаємодіючі суб'єкти несли б відповідальність лише за той обсяг роботи, який був покладений на них згідно з компетенцією.

Відмітимо, що при виконанні своїх функцій правоохоронні органи взаємодіють з метою виявлення та попередження правопорушень, зібрання доказів щодо протиправної діяльності конкретних осіб, вчинення юрисдикційних дій, що мають забезпечуючий характер, реалізації державної політики у галузі боротьби з цими правопорушеннями та злочинами.

Таким чином, у підсумку можемо зазначити, що взаємодія поліції (зокрема і поліцейського офіцера громади) та суспільства має **наступні характерні риси:**

- *здійснюється всіма поліцейськими,* проте основні завдання мають покладатися саме на поліцейських підрозділів превентивної діяльності, які є найближчими до населення (зокрема – поліцейський офіцер громади);

- *пріоритет вирішення проблеми.* Роль кожного важлива у досягненні спільного результату, у підтримці та впровадженні ініціатив для вирішення проблем у конкретній об'єднаній територіальній громаді;

- *пріоритети партнерства*. Визначення шляхом проведення консультацій, обговорень, зустрічей потреб громади та пріоритетів щодо підтримання правопорядку; забезпечення підзвітності, прозорості та дієвості поліцейського офіцера громади на поліцейській дільниці;

- *підзвітність*. Поліцейський офіцер громади має звітувати про результати дієвості та ефективності виконання покладених на нього завдань і функцій та використання наявних ресурсів. Звіти про ефективність діяльності є однаково важливими як для керівника органу поліції, так і для поліцейського офіцера громади;

- *видимість, доступність та реагування*. Виділення ресурсів для взаємодії поліції з громадою сприятиме зміцненню позитивного іміджу діяльності поліції у громаді, висвітлення результатів діяльності поліції збільшить обізнаність громади про правомірну і протиправну поведінку у спільноті;

- *попередження та зменшення кількості правопорушень*. Попередження правопорушенням є обов'язком кожного члена громади, а не лише поліцейського офіцера громади [³⁷, с. 17].

Укладачі проєкту «Поліцейський офіцер громади» відзначають, що взаємодія поліції та громади на засадах партнерства – це водночас комплекс заходів і ментальність, які відповідають таким принципам:

Проактивність: діяльність на випередження, а не реагування.

Позарамковість: допомога, яка часом виходить за межі чітких повноважень (але не всупереч обмеженням закону!).

Міждисциплінарність: діяльність охоплює різні напрями: соціальну підтримку, правове просвітництво, психологічну допомогу, комунікації, аналітику тощо.

Інтегрованість: часто для досягнення результату необхідно об'єднати різні групи населення чи окремих персон або стати посередником між ними.

Партисипативність: діяльність, спрямована на залучення населення та заохочення його активної участі у забезпеченні безпеки.

Відкритість: діяльність є максимально публічною і прозорою та супроводжується проактивною комунікацією та інформуванням.

Довіра: кінцевим результатом діяльності є досягнення довіри населення до поліції, впевненість у її добросовісності й ефективності³⁸.

Підсумовуючи викладене, варто відзначити, що основна ціль поліції – запобігти правопорушенням і заворушенням, а не протидіяти їм за допомогою примусу. Поліцейський офіцер громади може ефективно

³⁷ Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Зазнач. твір.

³⁸ Кундрік В. Взаємодія поліції та населення на засадах партнерства у сільській місцевості: посібник. 2021. 52 с.

виконувати свої обов'язки тільки за умови, що громада підтримує його і схвалює його дії. Такий посадовець самостійно створює умови для того, щоб члени громади добровільно брали участь у правоохоронній діяльності, що сприятиме формуванню та підвищенню іміджу Національної поліції в цілому. Основним принципом діяльності поліцейського офіцера громади має бути: «поліція – це громада, а громада – це поліція». Поліцейський офіцер громади – це член цієї громади, уповноважений на виконання обов'язків державою. Ефективність поліцейського офіцера громади визначається сталим правопорядком на території, підпорядкованій поліцейській дільниці.

3. Напрями взаємодії поліцейського офіцера громади з населенням на засадах партнерства

Практичні заходи взаємодії, як складова частина реалізації принципу взаємодії поліції з населенням, можуть відбуватися на етапі планування узгоджених дій або безпосередньо під час їх здійснення. З метою впровадження принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства відповідно до Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад поліцейські офіцери громади організовують роботу за такими напрямками³⁹:

1. Протидія злочинності, профілактика правопорушень та охорона публічного порядку за участю населення.

2. Співпраця з органами місцевого самоврядування, представниками територіальних громад, населенням, керівниками підприємств, соціальних, навчальних та культурних закладів, закладів соціального захисту дітей із метою реалізації принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства; обмін інформацією для подальшого її використання під час виконання службових обов'язків.

З метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням поліцейські офіцери громади проводять відкриті зустрічі та гласні виступи щодо стану дотримання законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результатів своєї діяльності на відповідній поліцейській дільниці.

Поліцейські офіцери громади у взаємодії з органами соціального захисту населення місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого

³⁹ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>.

самоврядування, службами у справах дітей, благодійними, громадськими організаціями, представниками територіальних громад, спеціалізованими установами для осіб, які відбули покарання, здійснюють роботу із запобігання вчиненню правопорушень, у тому числі стосовно осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах. Визначення спільних пріоритетних напрямів роботи та її оцінювання з урахуванням думки і потреб громадськості.

3. Вирішення в межах компетенції безпекових питань, що сприятимуть формуванню довіри до поліції.

Діяльність поліцейських офіцерів громади базується на партнерській, прозорій та активній співпраці поліції з територіальною громадою та спрямована на прийняття конкретних та ефективних заходів, необхідних для вирішення безпекових питань місцевого значення з урахуванням потреб уразливих категорій населення.

4. Налагодження ефективної комунікації з населенням громади, у тому числі із застосуванням інноваційних засобів та інформаційних платформ, проведенням тематичних зустрічей для швидкого обміну інформацією щодо вирішення проблем із безпекою, зосередження уваги на причинах учинення правопорушень із метою їх завчасного запобігання.

5. Співпраця з активними мешканцями громади з метою підвищення рівня їх правової обізнаності щодо повноважень поліції.

У межах поліцейської ділянки поліцейські офіцери громади проводять роз'яснювальну роботу серед населення з метою формування правової культури, негативного ставлення до суспільно небезпечних явищ, про необхідність інформування органів поліції про вчинені правопорушення та/або готування до їх учинення, а також про способи захисту і самооборони від злочинних посягань.

Поліцейські офіцери громади здійснюють роз'яснення серед населення громади, посадових осіб підприємств, установ та організацій у межах поліцейської ділянки положень законодавства України з питань профілактики правопорушень задля усунення причин та умов, що сприяють їх учиненню, та відповідальності за такі діяння.

З метою впровадження принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства поліцейські офіцери громади також можуть ініціювати пропозиції перед безпосереднім керівництвом щодо⁴⁰:

- 1) усунення передумов, які призводять до вчинення правопорушень;
- 2) вжиття заходів із метою запобігання вчиненню домашнього насильства та насильства за ознакою статі;

⁴⁰ Там само.

3) створення громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону та/або призупинення (припинення) діяльності таких формувань, що порушують вимоги, визначені нормами Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»;

4) покращення матеріально-технічного забезпечення поліцейської станції та умов роботи, оптимізації службової діяльності;

5) вжиття в межах компетенції заходів стосовно надання необхідної допомоги особі, яка постраждала від торгівлі людьми;

6) формування переліку пропозицій стосовно забезпечення їх професійного навчання та подання його на розгляд керівництву підрозділів взаємодії з громадами управлінь превентивної діяльності Головних управлінь Національної поліції України.

При виявленні на території поліцейської дільниці інших правопорушень, реагування на які не належить до повноважень поліції, поліцейські офіцери громади інформують про це відповідні уповноважені органи (служби).

Поліцейські офіцери громади співпрацюють із представниками громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону, надають допомогу в організації їх діяльності, беруть участь у проведенні спільних нарад, під час яких розробляються та погоджуються заходи із забезпечення публічної безпеки і порядку на територіях обслуговування та взаємодії з патрульною поліцією та груп реагування патрульної поліції.

Разом із виконавчими органами місцевого самоврядування поліцейські офіцери громади проводять звірки щодо кількості громадських формувань з охорони публічного порядку та їх членів, зареєстрованих відповідно до вимог Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», подають пропозиції щодо їх діяльності, виконання статутних прав та обов'язків.

Акцентуємо увагу, що громада має виявити бажання взяти активну та важливу роль у діяльності місцевих правоохоронних органах. Під час реалізації проєкту «Поліцейський офіцер громади» саме громада бере на себе такі зобов'язання: виділяє приміщення для робочого місця (поліцейська станція або центр безпеки); надає меблі та оргтехніку; забезпечує поліцейського офіцера громади службовим транспортом (за можливості) та службовим житлом (за необхідності); надає пально-мастильні матеріали (з розрахунку не < 150 л/місяць); канцелярське приладдя.

Водночас Національна поліція України також має зобов'язання

перед громадою: надає поліцейському офіцерові громади автомобіль, спеціальні засоби та необхідне обладнання; поліцейський офіцер громади обслуговує тільки ввірену йому громаду, його компетенція не розповсюджується на інші громади; поліцейський офіцер громади постійно перебуває на території громади, яку обслуговує; під час виконання службових обов'язків поліцейський офіцер громади робить акцент на превенції, зокрема шляхом здійснення щоденного контакту з населенням; звітує перед громадою про результати своєї діяльності; Національна поліція України забезпечує прозорий внутрішній відбір на посаду поліцейського офіцера громади; Національна поліція України забезпечує навчання (спеціалізацію) поліцейських офіцерів громади за міжнародними стандартами⁴¹.

Підсумовуючи, варто відзначити, що основна мета проєкту «Поліцейський офіцер громади» – забезпечити кожному громаді офіцером, який працюватиме на території цієї громади, житиме, знатиме проблеми громади та спільно з місцевою владою та населенням громади їх вирішуватиме. Основними завданнями проєкту є: створення безпечного середовища; постійна поліцейська присутність; надання якісних поліцейських послуг; впровадження спільних з місцевою владою проєктів; створення механізмів безпеки громадян; попередження правопорушень на території громади; підзвітність громаді⁴².

Для розширення можливостей громад і поліцейських офіцерів громад, для кращого спілкування між службовцями та громадянами пропонуємо більш активно використовувати два підходи:

1) забезпечити прямий зв'язок між спільнотою та поліцейським офіцером громади. Це може допомогти в деяких із найскладніших справ, залучаючи дослідницькі групи Інтернету;

2) завдяки групам спільної діяльності жителі та відвідувачі юрисдикції конкретного поліцейського офіцера громади мають більше уявлення про те, як вони можуть допомогти зберегти свою громаду в безпеці. Це дозволяє поліцейським також надавати стандартні операційні процедури та створювати фокус-групи, щоб допомогти вирішити деякі з найбільших проблем, з якими стикаються поліцейські офіцери громади.

⁴¹ Проєкт «Поліцейський офіцер громади». URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/737/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83.pdf.

⁴² Там само.

4. Форми взаємодії поліцейського офіцера громади та представників громади

Під формою адміністративної діяльності поліції розуміються однорідні за своїм характером та правовою природою групи адміністративних дій, що мають зовнішній вираз, і за допомогою яких забезпечується: охорона прав громадян, громадський порядок, громадська безпека, здійснюється протидія правопорушенням, надаються адміністративні послуги та забезпечується керівництво службами та підрозділами поліції.

Форми адміністративної діяльності можна поділити на неправові, тобто такі, що не спричиняють правових наслідків (правового ефекту), і правові, які викликають юридичні наслідки (правовий ефект).

Правові форми адміністративної діяльності поліції – це здійснювані на підставі і з метою виконання закону виконавчо-розпорядчі дії. Правові форми пов'язані з утворенням і застосуванням норм права: видання актів поліції; укладення договорів; здійснення інших юридично значущих дій.

Неправові форми – це повсякденні і різноманітні її прояви, які позбавлені юридичної оболонки і наслідків. Вони не пов'язані з реалізацією розпорядчих повноважень органів внутрішніх справ і не призводять до встановлення правових норм, виникнення, зміни і припинення правовідносин; це організаційно-технічні заходи; громадсько-організаційні заходи.

Як слушно зазначив зарубіжний фахівець С. Вайт, «роль поліції вже не полягає просто у забезпеченні правопорядку шляхом застосування сили чи примусу, а й передбачає надання послуг – для громадян і разом із громадянами».

За змістом форми взаємодії поліцейського офіцера громади та громади можна розуміти практичне вираження спільних узгоджених дій поліції та громади з протидії правопорушенням на території об'єднаної територіальної громади, створення безпечного середовища в громаді, надання поліцейських послуг тощо.

У широкому аспекті форми взаємодії розглядають у вигляді чотирьох блоків: обмін інформацією; спільна розробка управлінських рішень; реалізація розроблених управлінських рішень (при настанні певних строків та виникненні відповідних ситуацій); проведення інших погоджених заходів, які не були передбачені письмовими управлінськими рішеннями [⁴³, с. 510].

⁴³ Теорія управління органами внутрішніх справ : підруч. / За ред. Ю. Ф. Кравченка. Київ : НАВСУ, 1999. 702 с.

Також такими формами можна вважати:

1) спільну розробку і здійснення заходів щодо охорони публічного порядку;

2) узгодження самостійних дій з охорони публічного порядку та публічної безпеки;

3) обмін інформацією, що становить спільний інтерес (інформаційна взаємодія);

4) допомогу з боку ПОГ громадським формуванням у проведенні заходів щодо забезпечення публічного порядку і безпеки [44, с. 46].

До організаційних форм взаємодії підрозділів превентивної діяльності Національної поліції та інших суб'єктів профілактики правопорушень Н. В. Демський відносить: а) узгоджене планування профілактичних заходів; б) реалізацію узгоджених профілактичних заходів; в) обмін інформацією, що має профілактичне значення [45, с. 130].

М. В. Ковалів наголошує, що види взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства різноманітні: взаємодія різниться залежно від особливостей завдань, що вирішуються поліцією спільно з громадянським суспільством, змісту завдань, сфери діяльності, характеру, тривалості й ініціатора взаємодії. Основними формами партнерської взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства є: безпосередня співпраця; інформаційний обмін; громадський контроль; профілактичні заходи; благодійні кампанії [46, с. 84].

Узагальнюючи, можемо говорити про комунікативну складову взаємодії поліцейського офіцера громади та громади для спільного досягнення основної мети – забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, забезпечення законності та правопорядку в державі. Розвиток суспільства, події в Україні під час збройного конфлікту спонукають до висновків, що лише спільними зусиллями можливе досягнення означеної мети.

Варто відзначити, що питання взаємодії поліції та суспільства сьогодні не є всебічно регламентованим, що створює простір для

⁴⁴ Організація роботи дільничних офіцерів поліції в об'єднаних територіальних громадах на засадах партнерства: методичні рекомендації / Д. В. Голобородько, Б. О. Логвиненко, М. А. Очеретяний, А. О. Собакарь. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 68 с.

⁴⁵ Демський Н. В. Організаційні форми взаємодії підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України та інших суб'єктів профілактики правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 129-132. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-5/28>

⁴⁶ Ковалів М. В. Взаємодія поліції та інститутів громадянського суспільств. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 2 (12). С. 79-85.

впровадження у практичну діяльність місцевих програм та новацій [47, с. 46]. У наступних підрозділах буде звернута увага саме на інноваційні інструменти взаємодії поліцейського офіцера громади та громади в сучасних умовах функціонування поліції та суспільства в цілому.

Підсумовуючи, відзначимо, що взаємодія поліцейського офіцера громади та самої громади має суттєве значення для стабілізації стану оперативної обстановки на конкретно визначеній території обслуговування, підвищення іміджу Національної поліції в цілому, створення умов для використання механізмів громадянського суспільства у забезпеченні правопорядку.

5. Фактори, що впливають на характер взаємодії поліцейського офіцера громади та представників громади

Підрозділи Національної поліції, що обслуговують сільську місцевість, здійснюють свої функції в умовах економічних і соціальних змін та перетворень, пов'язаних із урбанізацією сільської місцевості, приватизацією землі, переведенням сільського господарства переважно на фермерську основу, зростанням мобільності сільського населення, посиленням міграційних процесів, соціально-класовими змінами, зміною чисельності та структури сільського населення.

На роботу поліцейських офіцерів громади, що обслуговують сільську місцевість, впливають окремі обставини, що відображаються на специфіці вирішення завдань, розстановки сил та засобів, формах і методах роботи, до яких потрібно зарахувати:

- природно-географічні;
- соціально-економічні;
- соціально-демографічні;
- соціально-психологічні;
- пов'язані зі збройним конфліктом;
- кримінологічні.

Природно-географічні особливості. Для сільської місцевості характерна наявність значних природних ресурсів, розробка яких пов'язана з освоєнням території, де вони виявлені, в результаті чого різко зростає мобільність населення, зміна кадрів, неорганізоване переміщення трудових ресурсів. Ряд факторів, пов'язаних із розривом у темпах

⁴⁷ Організація роботи дільничних офіцерів поліції в об'єднаних територіальних громадах на засадах партнерства: методичні рекомендації / Д. В. Голобородько, Б. О. Логвиненко, М. А. Очеретяний, А. О. Собакарь. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 68 с.

економічного і соціального розвитку, сприяє формуванню антигромадського способу життя окремих осіб, скоєнню правопорушень та злочинів. Крім цього, сприятливі кліматичні умови, великі водоймища, лісові масиви приваблюють до себе туристів, осіб, що ведуть антигромадський спосіб життя, що також ускладнює оперативну обстановку. Додають труднощів такі фактори, як значна за площею територія обслуговування, дорожньо-транспортні комунікації, віддаленість поліцейської станції від районного центру та ГУНП в області.

Соціально-економічні особливості. Економіка сільської місцевості є, зазвичай, комплексною, багатогалузевою. Основна сфера діяльності на селі – сільське господарство (землеробство та тваринництво). Сезонний характер сільськогосподарського виробництва пов'язаний із тим, що в такі періоди, як посівна, збирання урожаю, перегін худоби на літні пасовиська, період появи молодняка, заготівельна кампанія кормів, курортний сезон, зростають міграційні процеси із міста до села додаткової робочої сили, туристів тощо. Саме у такий час трапляються найбільш характерні, специфічні для кожного сезону правопорушення, що ускладнює роботу поліцейського офіцера громади.

Демографічні особливості. Вони пов'язані зі зменшенням чисельності сільського населення. Міграція молоді з села до міста впливає на закріплення кадрів у сільськогосподарському виробництві. Крім того, сучасний процес переміщення міського населення до села не сприяє створенню стабільних трудових колективів. У місцях активного "відпливу" населення виникає "кадровий голод", що служить причиною терпимості адміністрації і громадських організацій до всякого роду порушень публічного порядку, трудової та виробничої дисципліни. Через це створюється такий мікроклімат, коли в частини працівників формується відчуття безвідповідальності і безкарності за свою поведінку.

У сільську місцевість приїжджає велика кількість сезонних працівників, які на договірних умовах виконують будівельні, монтажні роботи в селянських спілках, працюють на збиранні врожаю. Серед них є багато раніше засуджених осіб. Такі обставини ускладнюють оперативну обстановку на селі і ставлять перед поліцейським офіцером громади не тільки завдання з охорони публічного порядку в місцях розташування осіб, що прибули на роботу, але і забезпечення профілактичної роботи серед сезонників, тобто встановлення місць їх концентрації, виявлення осіб, що знаходяться в розшуку, переховуються від слідства та суду, виявлення власників вогнепальної зброї, осіб, причетних до розповсюдження наркотичних речовин, крадіжок грошей, сільськогосподарської продукції, будівельних матеріалів.

Слід відмітити і несприятливий баланс у багатьох сільських громадах за статтю та віком: перевищення значною мірою однієї статі, порівняно невелика доля молоді та підлітків і висока доля людей старшого віку, що відображається на організації профілактичної роботи, створенні громадських формувань та залученні їх до охорони публічного порядку, боротьби зі злочинністю.

Соціально-психологічні особливості. До них належать: вкорінені "пережитки" минулого в свідомості; великий вплив родинних, сусідських, кумівських стосунків, які призводять до приховування різних правопорушень, неінформування про них представників Національної поліції, що спричинює значну латентність правопорушень. Під час збройного конфлікту актуальним напрямом діяльності поліцейського офіцера громади є робота з внутрішньо переміщеними особами, особливо з тими, які перебувають в складних життєвих обставинах.

Сільські жителі виявляють неприпустиму терпимість до виготовлення та збуту спиртних напоїв, незаконного полювання, хуліганства, пияцтва. Відомі випадки кругової поруки сільських мешканців, що займаються крадіжками сільськогосподарської продукції, вчиненням правопорушень у побутовій сфері. Культові свята завжди супроводжуються частим уживанням спиртних напоїв, що призводить до тривалих прогулів, порушень дисципліни, скоєння правопорушень, особливо кримінальних (вбивств, хуліганства, тілесних пошкоджень), що впливає на специфіку роботи поліцейських офіцерів громади. Непоодинокі випадки і правопорушень на ґрунті міжконфесійних релігійних конфліктів.

Особливості, пов'язані зі збройним конфліктом. Від початку збройного конфлікту на території України можемо говорити про допомогу кожній громаді у подоланні збройної агресії. Однак не можна зауважити, що залежно від територіальності бойових дій відбувається відмінність у пріоритетах під час виконання завдань поліцейськими офіцерами громади. Прифронтіві територіальні громади потерпають від щоденних обстрілів, саме тому безпекова складова є пріоритетною для поліцейських, що працюють на цій території. Основною метою їх діяльності є попередження та мінімізація наслідків обстрілів збройними силами РФ на території громади в режимі посиленого несення служби. Наприклад, співпраця з комунальними підприємствами пожежної безпеки, патрулювання громади з метою недопущення порушень комендантської години, мародерства, інших кримінальних та адміністративних правопорушень, виявлення осіб, схильних до колабораційної діяльності. Відбувається спільне зі спеціально уповноваженими підрозділами Національної поліції України та

Державною службою України з надзвичайних ситуацій виявлення та знищення вибухонебезпечних предметів, що залишились на території громади (залишки ракет, снаряди, залишки ударних безпілотників), надання гуманітарної допомоги для внутрішньо переміщених осіб, осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах, одиноких мешканців громади похилого віку, проведення евакуаційних заходів.

Для об'єднаних територіальних громад України, які є віддаленими від бойових дій, увага поліцейського офіцера громади може бути зосереджена на згуртуванні громади стосовно організації та надання гуманітарної допомоги, організації заходів щодо протидії незаконному перетину кордону держави громадянами України, створення умов проживання та працевлаштування для внутрішньо переміщених осіб, організації команд зі збору безпілотних літальних апаратів, плетіння сіток, збору медикаментів, теплих речей, допомоги пораненим та інше.

Для роботи всіх поліцейських офіцерів громади в період дії правового режиму воєнного стану характерним також є взаємодія з Територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки Міністерства оборони України щодо встановлення осіб, що ухиляються від мобілізації, взаємодії з місцевими органами влади щодо облаштування укриттів на території громади, забезпечення безпеки освітнього процесу в громаді, посилена перевірка громадян, що перебувають на обліку (власники зброї, сімейні кривдники, піднаглядні, раніше судимі тощо).

Зважаючи на те, що під час збройного конфлікту інформаційна політика є значним чинником перемоги, тому важливим є участь та організація спільно з виконавчим комітетом місцевої ради просвітницьких заходів; представництво на форумах, тренінгах, інших заходах різного рівня. Зауважимо, що те, що для одних громад в умовах збройного конфлікту може бути актуальним, для інших – пріоритетом можуть бути зовсім інші питання. Водночас під час своєї діяльності поліцейський офіцер громади має виступати рушійною силою правосвідомості громадян, інструментом інформаційної політики, засобом патріотизму, який згуртовує громаду для досягнення перемоги держави над агресором.

Особливості кримінологічної ситуації. За офіційними публічними даними Генеральної прокуратури України, за перші 9 місяців 2024 року в Україні вчинено 529 755 кримінальних правопорушень та злочинів. Це на 9 537 правопорушень менше, ніж було скоєно минулого року за аналогічний період. Так, за даними правоохоронних органів, з січня по вересень 2024 року найменше кримінальних правопорушень зафіксовано у наступних регіонах: Тернопільська область – 8299, Чернівецька область

– 9327, Івано-Франківська область – 9235, Хмельницька область – 11199, Кіровоградська область – 11932, Волинська область – 13106, Рівненська область – 13284. Тож у переліку найбезпечніших регіонів – всі області західної частини України, окрім Кіровоградської області. Відзначається також, що за статистикою найменше кримінальних правопорушень зафіксовано в Автономній Республіці Крим – 374, в Севастополі – 76, а також в Луганській області – 4909. Але це зумовлено не низьким рівнем злочинності, а тим, що півострів перебуває в окупації та понад 90 % Луганської області не підконтрольні Україні. Тому дані про правопорушення у цих регіонах не є репрезентативними⁴⁸.

Найбільше кримінальних правопорушень з січня по вересень 2024 року зафіксовано у таких регіонах: м. Київ – 48023, Київська область – 27348, Донецька область – 52053, Дніпропетровська область – 51184, Харківська область – 49867, Запорізька область – 26737, Одеська область – 26728, Львівська область – 25476. Варто наголосити, що у перелік регіонів з найвищим рівнем злочинності увійшли найбільші міста України. Зауважимо також, що більша половина Донецької області перебуває в окупації, тому статистика може не відображати реальну ситуацію щодо кількості вчинених правопорушень. Додамо також, що кількість правопорушень у Київській області різко зменшилася. За аналогічний період 2023 року їх було зафіксовано 43 864, а у 2024 році – 27 348. У Києві також зменшилася кількість вчинених кримінальних правопорушень на 3 198 випадків⁴⁹.

Щодо інших областей, то кількість задокументованих кримінальних правопорушень залишається на тому ж рівні, що й торік. Втім, злочинність зросла в Сумській області, цього року там зафіксовано на 2306 правопорушень більше. Натомість у Херсонській області – на 5888 кримінальних правопорушень менше, але це може бути пов'язано з веденням бойових дій в регіоні та міграцією населення. Дані по інших областях такі: Полтавська область – 19910, Сумська – 17285, Миколаївська – 16675, Вінницька – 15588, Житомирська – 14775, Закарпатська – 14755, Херсонська – 13726⁵⁰.

Підсумовуючи статистичні дані, варто наголосити на тому, що рівень злочинності під час повномасштабного збройного конфлікту на території України з 24 лютого 2022 року не зріс, однак збільшилася кількість тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень, а рівень вуличної злочинності став меншим.

⁴⁸ Найменше злочинів. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/naymenshe-zlochiv-stalo-vidomo-ki-oblasti-1731071621.html>.

⁴⁹ Там само.

⁵⁰ Там само.

Отже, на роботу поліцейських офіцерів громади, громадських помічників поліцейського офіцера громади в сільській місцевості та членів громадських формувань, що обслуговують сільську місцевість, мають вплив: природні, географічні, соціально-економічні, соціально-демографічні, соціально-психологічні і кримінологічні чинники, що відображається на специфіці вирішення поставлених завдань, розстановці сил та засобів, формах та методах роботи.

Крім того, автори посібника «Взаємодія поліції та населення на засадах партнерства у сільській місцевості» також наголошують на особливостях несення служби у сільській місцевості, які варто нерозривно розглядати з плануванням заходів, спрямованих на розвиток взаємодії з населенням⁵¹. Серед цих особливостей виділяють такі:

Велика територія і відстані, незначна густина населення. Сільські місцевості характеризуються значно меншою щільністю населення. З одного боку, це зменшує кількість викликів, які необхідно опрацювати. З іншого – сприяє географічній розпорошеності реагування та патрулювання. З огляду на людиноцентричний підхід у поліцейській діяльності, кожен виклик є важливим, однак відстані призводять до значної трати часу на дорогу, навіть якщо врахувати, що поліцейський знаходиться в громаді постійно. Офіцер об'єктивно не може бути у двох місцях одночасно, а тому формування відчуття присутності поліції, що є необхідним елементом у підході взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства, може бути певним викликом. Так, перед поліцейським постає певна дилема: бути постійно в дорозі (і витратити ресурси на це), формуючи відчуття повсюдної присутності поліції, чи займатись безпосередньо участю у безпекових ініціативах (у навчальних заходах, консультаціях з громадськістю тощо)⁵².

Відсутність приватності у малих громадах. Дослідження західних країн із розвинутим підходом до взаємодії поліції та населення відзначають, що поліцейські, які несуть службу у селах і малих містах, стикаються з обмеженням їхньої приватності. Через значно ближчий зв'язок із населенням (якщо його вдається встановити) вони не можуть вільно проводити позаробочий час. Як приклад, наводяться ситуації, що відвідини місцевого закладу відпочинку навіть не у формі у вихідний день обростають чутками. Це змушує поліцейських навідуватися у сусідні громади чи на сусідні поліцейські дільниці для відпочинку. Українські ж поліцейські наголошують на порушенні конфіденційності у зв'язку із виконанням поставлених завдань (повідомлення одних членів громади іншим про пересування офіцера, його дії, проведені заходи

⁵¹ Кундрік В. Зазнач. твір.

⁵² Там само.

тощо). Крім того, часто внаслідок «розмивання формального спілкування» виникають ситуації, коли хоч і з добрих і некорисливих мотивів, але місцеве населення пропонує пригоститись кавою чи солодощами. Відтак рекомендують не користуватись цим, а постійно витримувати дистанцію у відносинах. З іншого боку, як було уже згадано, у відсутності приватності деякі офіцери знаходять і позитивну сторону для реалізації заходів превенції⁵³.

Специфічні характери правопорушень та проблем. Сільські місцевості характеризуються іншою типологією правопорушень, що впливає і на превентивну діяльність. Так, сільські території рідше стають місцем скоєння насильницьких злочинів, коли переважною мірою зустрічаються крадіжки майна, домашнє насильство, порушення правил дорожнього руху тощо. Водночас через віддаленість поліції ті насильницькі злочини, які все-таки трапляються, можуть мати тяжкі наслідки. Частково це також пов'язано з посиленою латентністю правопорушень, адже у селах менше заявляють про порушення прав (особливо, наприклад, про дрібні бійки). Так, усі поліцейські офіцери громад підтверджують проблематику домашнього насильства у сільській місцевості, яка на фоні пандемії та збройного конфлікту стала навіть гострішою. Власне, це призводить до того, що вони мають встановлювати справді довірливі стосунки з населенням. Крім того, на типологію викликів також впливає і спосіб життя сільського населення, адже концепція взаємодії поліції та громади на засадах партнерства передбачає також і розв'язання проблем, які не є зоною відповідальності поліцейського. Наприклад, у сільській місцевості поліцейські вказують на значну кількість правопорушень чи просто конфліктних ситуацій, пов'язаних із земельними питаннями чи свійськими тваринами. Така особливість вказує на потребу в отриманні поліцейськими також деяких специфічних знань⁵⁴.

Особливості демографії та способу життя. Очевидно, що сільські території також можуть мати іншу демографічну ситуацію. Вона полягає у тому, що зазвичай у селах живе менше молоді, а більше осіб пенсійного віку. Крім того, майновий стан, а подекуди й загальний освітній рівень сільського населення, може відрізнятись від міського. Це, а також різний стиль життя містян та селян, значною мірою впливає на підходи, які можуть бути дієвими для використання, а також на спосіб комунікації, який охоплює різні групи населення. Спостерігається тенденція, що у містах населення постійно змінюється – у багатоквартирному будинку можуть жити люди й не знати, хто сусід. Тоді як у сільській місцевості

⁵³ Там само.

⁵⁴ Там само.

один одного знають. Водночас і на сільських територіях концентрація активних мешканців у певній демографічній групі може відрізнятись у різних громадах⁵⁵.

Самостійне несення служби. Часто у сільських місцевостях поліцейський офіцер громади – єдиний представник правоохоронних органів. Проте потенційна небезпека, яка може спіткати поліцейського під час викликів, не є меншою. Таким чином, згідно з протоколами реагування офіцер громади інколи не може самостійно виїжджати на ситуації, де є висока ймовірність отримати ушкодження (зокрема, домашнє насильство зі зброєю, правопорушення, вчинені групою осіб, зупинка транспортного засобу з водієм у стані сп'яніння тощо). Крім того, ускладнюється також нічне патрулювання території та збільшується витрачений час на відпрацювання виклику, збір та фіксацію усієї необхідної інформації для формування матеріалів. Таким чином, поліцейські офіцери громади можуть кооперуватися або між собою (якщо громаду обслуговує декілька офіцерів), або з членами громадських формувань з охорони публічного порядку, або навіть з лісниками. Однак такі ініціативи врегульовуються на місцевому рівні. Для цього необхідно налагодити операційну сумісність між поліцейськими офіцерами громад, створеними в громаді посадами інспекторів з охорони громадського порядку (чи благоустрою) і муніципальними вартами (громадськими формуваннями з охорони публічного порядку), а також дати чітке усвідомлення населенню різниці між поліцейським офіцером громади та іншими поліцейськими в громаді (якщо такі наявні). Водночас якісна співпраця з громадськими формуваннями може бути розв'язанням проблематики самостійного несення служби⁵⁶.

Обмежені ресурси та місцеве бюджетування. Як вже було зазначено, поліцейський офіцер громади утримується за рахунок змішаного фінансування. Витрати на його операційну діяльність, в тому числі патрулювання чи проведення будь-яких ініціатив, залежать від отриманої поліцією субвенції та видатків на безпекові проекти. Найчастіше сільські громади мають обмежені фінансові ресурси, що, своєю чергою, може обмежувати поліцейського у частоті патрулювання та масштабі ініціатив, які він може втілити для роботи. В цілому громади часто йдуть назустріч і охоче співпрацюють, однак поліцейським варто усвідомлювати бюджетний процес і особливості бюджетування, аби вчасно пропонувати різного роду проекти та розуміти, на що розраховувати впродовж року. Відповідно поліцейським офіцерам громади рекомендовано при налагодженні тісної співпраці з органами

⁵⁵ Там само.

⁵⁶ Там само.

місцевого самоврядування подавати на розгляд місцевої ради план заходів чи окрему програму при затвердженні річного бюджету. Зазвичай такі пропозиції надаються до третьої декади грудня щорічно⁵⁷.

Подвійне підпорядкування. Операційно поліцейський підпорядковується відповідному сектору превенції у регіоні та сектору взаємодії з громадами управління превентивної діяльності відповідного Головного управління Національної поліції України в області, однак одночасно є підзвітним громаді. Інколи це призводить до необхідності у балансуванні інтересів, виконанні буферної ролі між поліцією та місцевим самоврядуванням, що спричинює додаткові часові та емоційні ресурси, які витрачаються на забезпечення комунікації з місцевою владою і місцевим відділенням поліції. Відповідно поліцейським офіцерам громади варто постійно бути готовими відстоювати свою незалежність від місцевої влади⁵⁸.

6. Інноваційні інструменти взаємодії поліцейського офіцера громади та представників громадськості

Пропонуємо звернути увагу на огляд перспективних форм для практичної реалізації організації діяльності поліцейських офіцерів громади в об'єднаних територіальних громадах на засадах партнерства. Це передбачає не лише види діяльності поліцейських, а й заходи для їх спільної реалізації.

Дорожня безпека. Поліцейський офіцер громади може проводити в громаді роз'яснювальну роботу з учасниками дорожнього руху – авто-, вело-, мотоспільнотами і пішоходами; заняття з майбутніми водіями; налагодження та за необхідності використання та розповсюдження світловідбивних елементів; профілактичні заходи з водіями щодо необхідності використання пасивних засобів безпеки та недопущення керування транспортними засобами у стані алкогольного сп'яніння; активна робота з дітьми та молоддю щодо знання та дотримання правил безпечного поведіння на дорозі. Превентивна робота з учасниками дорожнього руху і пішоходами може проходити у форматі організованих зустрічей, масових заходів, рейдів тощо. Окрему увагу приділяють співпраці із засобами масової інформації для висвітлення інформації про дорожню безпеку, яка орієнтована на найширшу аудиторію. Також поліцейські офіцери громади можуть проводити заняття з майбутніми водіями на базі місцевих автошкіл з метою запобігання допущення

⁵⁷ Там само.

⁵⁸ Там само.

помилки під час керування транспортними засобами, а також з метою розставити необхідні безпекові акценти⁵⁹.

Громадське здоров'я. Найголовнішим компонентом цієї діяльності є протидія розповсюдженню наркотичних речовин, канали отримання яких рекламують написи на стінах будівель. Як правило, це назви різних телеграм-каналів та груп в соціальних мережах. Найбільша небезпека від цього явища в тому, що цільовою аудиторією наркореклами стають діти та молодь, оскільки саме вони активно користуються соціальними мережами. Тоді як дорослі можуть навіть не підозрювати, що ці написи є рекламою наркотиків. Поліцейський офіцер громади може проводити інформаційні кампанії серед населення про такий вид небезпеки та способи йому протидіяти. Особливу увагу приділяють молоді, спрямовуючи її ресурси у додаткові напрями розвитку; блокування таких каналів в соціальних мережах, надсилаючи скарги з інформацією про розповсюдження наркотичних речовин; участь у рейдах із замальовування агресивної вуличної наркореклами – спільно з активістами та громадськими організаціями-партнерами⁶⁰.

Протидія гендерно зумовленому насильству. Поліцейський офіцер громади може у межах цього напрямку надавати допомогу в реабілітації постраждалих (шлях до відновлення соціальних зв'язків, самостійності та впевненості у власних силах); організовувати, брати участь або проводити тренінги з протидії гендерно зумовленому насильству для поліцейських, постраждалих і представників груп ризику; здійснювати відвідування сімей у складних життєвих обставинах; проводити інформаційні кампанії у сфері протидії гендерно зумовленому насильству тощо⁶¹.

Робота з дітьми. Поліцейський офіцер громади в рамках своєї діяльності регулярно відвідує інтернати, дитячі будинки і дитячі відділення лікувальних закладів, розташованих на поліцейській дільниці; проводить масові заходи, спрямовані на інтерактивну взаємодію з дітьми різних вікових груп, сприяють отриманню в ігровій формі знань і навичок для безпечного життя; проводить позакласні тематичні заняття на базі літніх дитячих таборів, бібліотек, закладів охорони здоров'я, поліцейської станції; реалізує програми наставництва, як важливий крок у побудові довірливих стосунків із дітьми та виховання їх у дусі правової освіченості й соціальної відповідальності; допомагає дітям у стресових ситуаціях; залучає дітей до соціально-корисних проєктів – важливий

⁵⁹ Взаємодія поліції та громади (Community Policing). URL: https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/com_pol.pdf.

⁶⁰ Там само.

⁶¹ Там само.

елемент формування у майбутнього покоління соціальної відповідальності та взаємоповаги тощо⁶².

Взаємодія з молоддю. Поліцейський офіцер громади може проводити заняття та зустрічі на безпекову тематику на базі професійно-технічних та вищих закладів освіти; позакласну роботу в підліткових клубах, центрах, бібліотеках; реалізовувати програми залучення підлітків до соціальної активності; проводити масові заходи для неформального спілкування та набуття корисних знань і навичок у процесі взаємодії⁶³.

Взаємодія з офіцерами служби освітньої безпеки Національної поліції України, а якщо такої немає, то з керівництвом загальноосвітніх закладів.

Серед пріоритетних напрямів безпекової політики в освітньому середовищі на сучасному етапі розвитку української державності можна виділити реалізацію проєктів «Шкільний офіцер поліції», «Поліцейський – учасник освітнього процесу» та «Офіцери служби освітньої безпеки», які свідчать не лише про перспективні новітні моделі поліцейської діяльності, але й про новий рівень співпраці і комунікації із закладами освіти, здобувачами освітніх послуг та громадами⁶⁴. Водночас повноваження щодо реалізації цих проєктів надані різним підрозділам Національної поліції: Департаменту патрульної поліції, Управлінню ювенальної превенції у складі Департаменту превентивної діяльності та спільно патрульній поліції та ювенальній превенції відповідно. Фактично діє правило: якщо заклад освіти має інспектора служби освітньої безпеки незалежно від його підпорядкування, то шкільні офіцери поліції та інспектори ювенальної превенції не обслуговують його і не здійснюють профілактичної та просвітницької діяльності.

Упродовж 2023-2024 років утворена нова поліцейська структура – служба освітньої безпеки. Серед основних завдань інспекторів служби можна виділити такі: забезпечення публічної безпеки і порядку під час освітнього процесу та вжиття заходів, спрямованих на попередження та усунення загроз життю та здоров'ю учасників освітнього процесу у приміщенні та на території закріпленого закладу загальної середньої освіти; здійснення в такому закладі раннього попередження та евакуацію учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу, надання допомоги та забезпечення контролю за виконанням евакуаційних

⁶² Там само.

⁶³ Там само.

⁶⁴ Погорілець О. Реалізація адміністративно-правового статусу підрозділів Національної поліції України щодо гарантування безпеки в освітньому середовищі. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2024. № 2 (62). С. 114-120. DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.2.17>.

заходів, дотримання правопорядку під час реагування на сигнал «Повітряна тривога»; здійснення координації пропускнуго режиму; реагування на повідомлення учасників освітнього процесу про кримінальні правопорушення та інші події; проведення превентивних заходів для учасників освітнього процесу для набуття навичок безпечної поведінки та здорового способу життя; комунікація з представниками закладу загальної середньої освіти, персоналом охорони; реагування на випадки булінгу учасників освітнього процесу та жорстоке поводження з дітьми; виявлення та припинення адміністративних та кримінальних правопорушень; інформаційно-роз'яснювальна робота серед учасників освітнього процесу та інші завдання⁶⁵.

Тож можна стверджувати, що інспектори служби освітньої безпеки Національної поліції виконують такі основні функції: правоохоронну, наставницьку та просвітницьку. При цьому А.І. Берендєєва слушно акцентує увагу на тому, що серед підрозділів Національної поліції обов'язок просвітницької діяльності покладається на підрозділи ювенальної превенції, дільничних офіцерів поліції, поліцейських офіцерів громад, шкільних офіцерів поліції та офіцерів служби освітньої безпеки, але не виключає залучення інших підрозділів⁶⁶.

Тобто поліцейські офіцери громади є членами громади і також залучаються до превентивної діяльності в закладах загальної середньої освіти, зокрема, шляхом взаємодії з іншими представниками Національної поліції, які компетентні виконувати свої обов'язки в цих закладах. Під час такої взаємодії відбувається створення у закладах загальної середньої освіти безпечного середовища, яке сприяє ефективному освітньому процесу, вирішенню конфліктів, запобіганню асоціальної поведінці учнів, а також безпеці учнів, учителів та інших працівників навчальних закладів. В уявленні дітей має сформуватися образ поліцейського, як їх друга та захисника, тому усі моделі реалізації цього завдання є прийнятними.

Робота поліцейських у школах сприяє запобіганню правопорушенням у шкільних спільнотах; захисту вразливої категорії учнів від віктимізації; кращому партнерству між школами та поліцією; створенню безпечного середовища в школі; формуванню позитивного сприйняття поліції громадою; створенню позитивної моделі

⁶⁵ Про затвердження Положення про Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 12.04.2024 № 398.

⁶⁶ Берендєєва А.І. Профілактична діяльність Національної поліції України в закладах освіти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 679-682. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/168>.

наслідування.

Спорт як інструмент взаємодії. Одним із дієвих інструментів цього процесу є участь поліцейських у спортивних заходах громади. Часто це стає першим позитивним досвідом взаємодії та закладає фундамент для подальшої співпраці. Окрім того, безпосередня участь поліцейських офіцерів громади як представників державної інституції надає ваги локальним ініціативам і додатково привертає увагу до здорового способу життя. Спортивні заходи сприяють підтриманню молоді і залученню її до подальшої співпраці. Участь поліцейського офіцера громади у подіях спортивних спільнот громади – змаганнях, марафонах, флешмобах тощо – це додаткова можливість поспілкуватися про безпекову складову. Крім того, залучення поліцейського офіцера громади до спортивних заходів – це пропагування здорового способу життя в громаді. Спортивні заходи можуть також привертати увагу до соціально важливих проблем (наприклад, присвята заходу соціально-важливим питанням, залучення ветеранів війни, дітей-сиріт тощо)⁶⁷.

Спільні екопроекти. Екологічна свідомість – порівняно нове явище для українського суспільства. Втім, останніми роками кількість людей, які цікавляться та опікуються питаннями екології, втілюють екологічні проекти, невпинно зростає. Так, під час збройного конфлікту ці питання постають перед кожною громадою та кожним її членом. Відповідно поліцейські офіцери громади теж мають ініціювати та долучатися до заходів, які покликані зробити громаду чистішою, а також захистити тварин, що стають жертвами людської байдужості або жорстокості. Такими ініціативами можуть стати: заходи, спрямовані на захист та адаптацію (повернення в домашні умови) безпритульних тварин; прибирання паркових зон, берегів водойм; висаджування дерев, кущів, квітів; сортування сміття; підтримка використання екотранспорту тощо⁶⁸.

Інклюзивний напрям роботи поліції. Під час реформування Міністерства внутрішніх справ України провідним вектором роботи поліції в Україні стала переорієнтація її діяльності в прозору, підзвітну службу, що має довіру громадян. Поліцейські офіцери громади безпосередньо працюють на підвищення рівня довіри населення покращення взаємодії з громадою задля підтримки належної безпеки та своєчасного забезпечення порядку. До поліцейської спільноти в Україні належать чоловіки та жінки, які вважають своїм обов'язком служити кожному члену суспільства, керуючись принципом справедливості,

⁶⁷ Взаємодія поліції та громади (Community Policing). URL: https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/com_pol.pdf.

⁶⁸ Там само.

поваги та гідності. Саме тому інклюзивний напрям роботи поліцейського офіцера громади є запорукою реалізації у повному обсязі вказаного обов'язку. Така робота може реалізуватися завдяки застосуванню заходів, спрямованих на захист інтересів людей з інвалідністю, жінок, представників ЛГБТКІ в рамках різнопланових ініціатив, розвиток інфраструктури для таких людей, їх інтеграцію та адаптацію до суспільного життя в громаді, а також проведення навчань для поліцейських стосовно цієї тематики.

Неформальне спілкування. Одним із важливих завдань і пріоритетів поліцейських офіцерів громади є отримання зворотного зв'язку від громади. Форми такої взаємодії можуть різнитись, але суть одна – це неформальний діалог, який дає змогу поліцейським дізнатись про актуальні потреби громади, відповісти на питання, які турбують громадян, отримати відгуки про роботу поліції та пропозиції щодо її покращення.

Комунікація через засоби масової інформації та мережу Інтернет є однією із форм такого спілкування. Поліцейські офіцери громади регулярно беруть участь у радіоефірах і телепрограмах, дають інтерв'ю. Окремий ефективний засіб спілкування – офіційний сайт поліцейського офіцера громади, Національної поліції, її центральних та територіальних органів, а також сторінки в соціальних мережах, де можна залишити зворотній зв'язок.

Сусідська варта – це підхід, що дає змогу підвищити рівень безпеки спільноти завдяки активній позиції сусідів, співпраці з поліцією, громадськими організаціями і місцевою владою та догляду за територією громади. Сусідська варта – це проєкт взаємодії та партнерства громадян для досягнення безпеки у всіх її проявах. Сутність проєкту полягає у тому, що мешканці громади самостійно дбають про безпеку в громаді, звертають увагу на підозрілі події; регулярно інформують поліцейського офіцера громади про оперативну обстановку в громаді та актуальні безпекові проблеми, а поліцейський офіцер громади своєю чергою вживає заходів щодо їх усунення та інформує про це громаду; мешканці громади упорядковують територію громади, що сприяє зменшенню кількості скоєних правопорушень. Впровадження будь-якого з цих трьох компонентів окремо сприяє покращенню безпеки, однак саме комплексне їх застосування призводить до максимально позитивного ефекту.

Запровадження сусідської варті допомагає досягти таких результатів: зменшення кількості правопорушень на території громади; створення відчуття безпеки спільного простору; сприяння ефективній взаємодії з поліцією, обміну інформацією щодо стану злочинності й актуальних безпекових питань; покращення благоустрою території;

згуртованість громади, високий рівень довіри мешканців один до одного та уважність до неправомірних дій. На території, де діє сусідська варта, мешканці й поліцейські регулярно координують свої дії для ефективної співпраці та безпеки громадян. Поліцейські офіцери громади відвідують збори мешканців, доносять важливу інформацію, відповідають на запитання, реагують на звернення. Також поліцейських запрошують для проведення профілактичних і навчальних заходів з дітьми⁶⁹.

Співпраця з іноземцями. Поліцейський офіцер громади може співпрацювати з міжнародними громадськими організаціями для втілення конкретних проєктів на благо громади, залучення грантів міжнародних партнерів. Крім того, сьогодні перспективним напрямом взаємодії є укладання договорів між керівництвом об'єднаної територіальної громади та керівництвом іноземного населеного пункту, так звані міста-побратими на підставі меморандуму про співпрацю. Такі інвестиції можуть сприяти повоєнному відновленню країни, реалізації громадських ініціатив, сприяння розвитку конкретно взятої громади. Поліцейські офіцери громади при цьому можуть виступати як ініціатори, так і організатори проєктів.

Громадський актив (представники активу об'єднаної територіальної громади, селищ, сіл, районів, старости). Поліцейський офіцер громади запрошує таких осіб до поліцейської станції, де проводить тренінги, презентує матеріали з питань особистої та сусідської безпеки. Далі вже громадські активісти проводять зустрічі з місцевими мешканцями, здійснюють правопросвітницьку та правороз'яснювальну роботу.

Анонси. Поліцейський офіцер громади анонсує зустрічі з місцевими мешканцями та програму таких зустрічей (запобігання крадіжкам, вживанню наркотиків, профілактика правопорушень серед неповнолітніх осіб тощо).

Презентації. Поліцейський офіцер громади забезпечує створення контенту для наочних матеріалів з гострих соціальних тем та поліцейської діяльності, демонстрація яких у громадських місцях забезпечується керівництвом об'єднаної територіальної громади та активом. Волонтери-реєстратори, громадські активісти сприяють проведенню особистого прийому громадян поліцейським офіцером громади. Таким чином звільняється час поліцейських та забезпечується оперативне перенаправлення відвідувачів до установ і організацій, до сфери повноважень яких віднесено вирішення питання в об'єднаній територіальній громаді.

Спільні патрулі. Поліцейські разом з представниками активу

⁶⁹ Там само.

об'єднаної територіальної громади проводять спільне патрулювання, аби більше дізнатися про проблеми і потреби громади, для налагодження контакту та покращення стану правопорядку на території обслуговування, особливо в період масових заходів різного характеру.

Звітна підтримка. Допомога громадських активістів у підготовці та проведенні громадських обговорень (сільських сходів, звітів про поліцейську діяльність) з проблем публічної безпеки і порядку, інших питань, що належать до компетенції поліції і турбують мешканців об'єднаної територіальної громади.

Месенджер. Використання діючих телекомунікаційних сервісів для обміну миттєвими повідомленнями із поліцією для оперативного інформування про злочини та інші правопорушення на території обслуговування поліцейського офіцера громади в об'єднаній територіальній громаді. Прикладом може слугувати створення чату в «Whatsapp» за участю представників державних служб, активу та поліції. Взаємодія з керівником об'єднаної територіальної громади щодо визначення місць розташування та базового оснащення поліцейських станцій для більш ефективно організації служби щодо забезпечення публічної безпеки та порядку.

«Громадське око». Організація короткострокових курсів для громадського активу щодо спостереження та оперативного інформування ПОГ про стан дотримання правопорядку в об'єднаній територіальній громаді, оперативне реагування на правопорушення.

«Пенсіонер». Проведення поліцейським офіцером громади коротких лекцій (курсів) для літніх людей щодо попередження основних способів шахрайств, інших категорій правопорушень, де літні люди виступають як потерпілі. Такі заходи можуть проводитися в освітніх та культурних закладах, розташованих в об'єднаній територіальній громаді, аби залучити максимальну кількість учасників [70, с. 46-47].

⁷⁰ Організація роботи дільничних офіцерів поліції в об'єднаних територіальних громадах на засадах партнерства: методичні рекомендації / Д. В. Голобородько, Б. О. Логвиненко, М. А. Очеретяний, А. О. Собакарь. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 68 с.

Список використаних джерел

1. Берендеева А.І. Профілактична діяльність Національної поліції України в закладах освіти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 679-682. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/168>.
2. Бугайчук К. Л. «Трикутник вирішення проблем» як основна технологія Community Policing. Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 21-22 серп. 2020 р.). Запоріжжя, 2020. С. 66–70.
3. Взаємодія поліції та громади (Community Policing). URL: https://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/com_pol.pdf.
4. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють з громадою. 2020. 48 с.
5. Данчул О. С. Концепції «Сервісна держава» та «Community Policing» – необхідні умови ефективного реформування системи МВС України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2018. Вип. 3. С. 140–148.
6. Демський Н.В. Організаційні форми взаємодії підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України та інших суб'єктів профілактики правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 129-132. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-5/28>.
7. Демський Н.В. Реалізація підрозділами превентивної діяльності Національної поліції принципу взаємодії з населенням у сфері профілактики правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 359-362. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-4/87>.
8. Звіт Національної поліції України за 2021 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/Zvit_NPU_2021_.pdf.
9. Звіт Національної поліції України за 2022 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/%20%D0%9D%D0%9F%D0%A3%20%D0%B7%D0%B0%202022%20%D1%80%D1%96%D0%BA_.pdf.
10. Звіт Національної поліції України за 2023 рік. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-pre-prod/sites/1/Docs/Dialnist/Richni_zvity/zvit_NPU_2023.pdf.
11. Ковалів М. В. Взаємодія поліції та інститутів громадянського суспільств. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 2 (12). С. 79-85.
12. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
13. Кундрик В. Взаємодія поліції та населення на засадах партнерства у сільській місцевості : посібник. 2021. 52 с.
14. Кунєв Ю. Д. Взаємодія органів внутрішніх справ і громадських формувань з охорони громадського порядку як елемент державного управління у сфері правоохоронної діяльності. *Вісник ЗЮІ*. 2000. № 1. С. 108-112.
15. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності : методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.
16. Майоров В. В. Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. *Право і суспільство*. 2020. Ч. 2. № 2. С. 185–190.
17. Медведенко С.В., Рудой К.М., Волокітенко І.О. Взаємодія поліції та

населення – основний принцип підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України. *Key Issues Of Education And Sciences: Development Prospects For Ukraine And Poland: International Multidisciplinary Conference (Stalowa Wola, Republic of Poland 20-21.07.2018)*. Stalowa Wola, 2018. С. 10–13.

18. Найменше злочинів. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/naymenshe-zlochyniv-stalo-vidomo-ki-oblasti-1731071621.html>.

19. Організація роботи дільничних офіцерів поліції в об'єднаних територіальних громадах на засадах партнерства: методичні рекомендації / Д. В.Голобородько, Б. О. Логвиненко, М. А. Очеретяний, А. О. Собакарь. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 68 с.

20. Погорілець О. Реалізація адміністративно-правового статусу підрозділів Національної поліції України щодо гарантування безпеки в освітньому середовищі. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2024. № 2 (62). С. 114-120. DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.2.17>.

21. Проєкт «Поліцейський офіцер громади». URL: https://decentralization.ua/uploads/attachment/document/737/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%83.pdf.

22. Про затвердження змін до Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 18.04.2019 № 377. URL: <https://www.npu.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-zmin-do-polozhennya-pro-departament-preventivnoyi-diyalnosti-nacionalnoyi-policiyi-ukrayini>.

23. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад : наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>.

24. Про затвердження Інструкції з організації планування в системі Національної поліції України : наказ Національної поліції від 24.12.2015 № 202. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>.

25. Про затвердження Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 27.11.2015 № 123.

26. Про затвердження Положення про Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 12.04.2024 № 398.

27. Прокопенко О. Ю., Булатін Д. О. До питання щодо взаємодії з громадою під час здійснення превентивної діяльності поліцією в окремих країнах ЄС. *Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 листоп. 2020 р.)*. Харків : ХНУВС, 2020. С. 420–423.

28. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 37.

29. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>

30. Теорія управління органами внутрішніх справ : підруч. / за ред. Ю. Ф. Кравченка. Київ : НАВСУ, 1999. 702 с.

31. Хатнюк Ю. А., Гурковська К. А. Зміст та перспективи взаємодії поліції і населення. *Часопис цивілістики*. 2021. № 43. С. 89–93.

Наукове видання

**Дрок Ірина Сергіївна
Логвиненко Борис Олексійович
Луговий Ігор Олександрович**

**ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ОФІЦЕРА ГРОМАДИ
ТА ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДИ**

Науково-методичні рекомендації

Редактор, оригінал-макет – *А. В. Самотуга*
Редактор *М. С. Касян*

Підп. до друку 21.11.2024. Формат 60x84/16. Друк – цифровий. Гарнітура – Times.
Ум.-друк. арк. 2,79. Обл.-вид. арк. 3,00.

Надруковано у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Науки, 26, sed@dduvs.edu.ua
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК No 8112 від 13.06.2024